

(مقاله پژوهشی)

رابطه مؤلفه‌های اخلاقی منفعت‌طلبی شخصی و نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی

رویا ناظمی، دکتر حمیدرضا ایمانی*

گروه حسابداری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

(تاریخ دریافت: ۹۵/۷/۱۲، تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۰/۵)

چکیده

زمینه: براین اساس که دانشجویان حسابداری در آینده به‌عنوان حسابدار و مدیر که ضروریات شغلی یک جامعه پیشرفته محسوب می‌شوند، مشغول به کار می‌گردند، لذا درک و شناخت ارزش‌های اخلاقی دانشجویان حسابداری،* حائز اهمیت می‌باشد. هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه میان منفعت‌طلبی شخصی و نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی دانشجویان حسابداری است.

روش: روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان حسابداری استان فارس (دانشگاه آزاد شیراز و مرودشت، دانشگاه پیام نور کازرون و نورآباد) بودند که از بین آنها ۳۱۱ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل سه پرسشنامه استاندارد بود و داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی جزئی مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد، بین نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. مقدار همبستگی جزئی بین دو متغیر برابر با $-0/14$ - به‌دست آمده است. همچنین، بین منفعت‌طلبی شخصی با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه معناداری وجود دارد. مقدار همبستگی بین دو متغیر برابر با $0/74$ - به‌دست آمده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به مضرات حاصل از سطح بالای عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری توصیه می‌شود اقداماتی در جهت افزایش سطح مؤلفه‌های اخلاقی در دانشگاه‌ها صورت گیرد.

کلید واژگان: ارزش‌های اخلاقی، منفعت‌طلبی شخصی، نگرانی برای دیگران، عدم صداقت علمی

سرآغاز

فرهنگ لغت، منفعت‌طلبی را به‌عنوان نگرانی برای منفعت و رفاه خود تعریف می‌کند که تعبیر به فرصت‌طلبی می‌شود، فرصت‌طلبی عبارت است از میزان نفوذ و سلطه یک شخص بر طرف مقابل خود که به موجب آن، طرف مقابل خود را به انجام خواسته‌های شخص متقاعد می‌نماید. با افزایش میزان نفوذ شخص بر طرف مقابل، دیگران در چنگ او در می‌آیند و آن چه را که او می‌خواهد انجام می‌دهند و آن می‌شود که او توقع داشته است. افراد با ویژگی فرصت‌طلبی بالا تمایل به برد دارند و توجه اساسی آنها وظیفه و کاری است که باید انجام دهند و نه چیز دیگر. در این راستا، آنها برای انجام وظیفه خود از افراد تحت سلطه خود، برای رسیدن به هدف به‌عنوان یک ابزار

ویژگی‌های ذاتی انسان عبارت است از حب ذات، خودخواهی و خود دوستی. این خصیصه او را به سوی جلب منفعت شخصی و دفع ضرر سوق می‌دهد، و شاید منفعت‌طلبی تنها (یا لااقل قوی‌ترین) عاملی باشد که انسان‌ها را به سوی تلاش و کار و کسب مهارت‌های زندگی کشانده، تحمل رنج‌ها و مشقت‌ها را برایشان معقول و موجه جلوه می‌دهد. یکی از نتایج سویی که منفعت‌طلبی در صورت قرار گرفتن در مسیر نادرست با خود به همراه خواهد داشت لجاجت‌ها و ستیزه جویی‌های بی‌مورد و کاهش صداقت است، زیرا صداقت اساس بنیادین حرفه حسابداری است.

استفاده می‌نمایند.

هر چه قدر میزان منفعت طلبی شخصی^۱ شدت یابد و حالت افراطی به خود بگیرد، انسان خود را بی گناه تر دانسته، به حقوق اطرافیان احترام نگذاشته و حریم‌ها را رعایت نکند. در نتیجه انجام اعمال ناشایست در نظرش کم رنگ تر شده و عدم صداقت که یک جنبه آن عدم صداقت علمی است، نیز به عنوان یک ویژگی ناپسند، در نظرش خوب به نظر می‌رسد.

گروهی دیگر رابطه تقلب تحصیلی^۲ و فرصت طلبی^۳ در میان دانشجویان را بررسی کردند، جامعه آماری پژوهش را تمامی دانشجویان رشته حسابداری دوره کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی تشکیل دادند، که از میان آنها 233 نفر، به روش تصادفی ساده، به عنوان نمونه تحقیق، انتخاب شدند. برای جمع آوری داده‌ها از همبستگی پیرسون و رگرسیون، پرسشنامه‌های تقلب تحصیلی و فرصت طلبی استفاده شد. در نهایت، نمرات بدست آمده با استفاده از آزمون تی چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد تقلب تحصیلی با فرصت طلبی رابطه‌ای مستقیم دارد. همچنین، شخصیت اخلاقی دانشجویان رابطه‌ای مستقیم با تقلب تحصیلی دارد. اگر دانشجویی شخصیتی ریاکار و فرصت طلب دارد، احتمال تقلب تحصیلی در او زیاد است (۱).

در زمینه‌های علمی، دانشجویانی که امتیاز بالایی در منفعت طلبی شخصی دارند رفتار غیر اخلاقی از خود نشان داده‌اند و تقلب علمی و تقلب منفعل در زمینه غیر علمی را بیشتر می‌پذیرند (۲)؛ به عنوان مثال، دانشجویانی که در منفعت طلبی شخصی امتیاز بالاتری دارند به احتمال زیاد رفتارهای غیر اخلاقی در یک زمینه علمی را پذیرش می‌کنند (به طور نمونه کپی کردن تکلیف، واگذاری کلاس، استفاده از ورق‌های تقلب غیر مجاز، و غیره)؛ جالب توجه این که، این پژوهشگران دریافته‌اند که عدم صداقت علمی نیز به طور قابل توجهی با تقلب در موقعیت‌های دیگر رابطه دارد (۳).

نگرانی برای دیگران^۴ شامل داشتن احساس خوب نسبت به دیگران، پیش بینی نیاز دیگران، دوست داشتن کمک به دیگران، داشتن عبارات خوب برای دیگران، حساس بودن نسبت

به احساسات دیگران، است. کسی که ویژگی‌های مذکور در وجودش بیشتر نمود داشته باشد، دارای عدم صداقت علمی کمتری خواهد بود. چراکه مثلاً کپی کردن تکلیف یکی دیگر از دانشجویان، به معنای عدم توجه به احساسات دیگران است. ارایه کار دانشجویی دیگر با نام خود، استفاده از ورق‌های تقلب در امتحان، خرید یک مقاله و به ثبت رساندن آن به نام خود و ارائه کمک‌های غیرمجاز به یک همکلاسی، نشانگر عدم توجه به حقوق دیگران می‌باشد. بنابراین دانشجویانی که دارای نگرانی بیشتری برای دیگران هستند، از عدم صداقت علمی کمتری برخوردارند (۴).

پژوهشگری فرصت طلبی میان دانشجویان رشته حسابداری و شاغلین حرفه حسابداری را مورد مطالعه قرار داد. او دریافت میزان فرصت طلبی دانشجویان رشته حسابداری بیشتر از شاغلین در حرفه است. همچنین، سطح فرصت طلبی حسابداران حرفه‌ای شاغل در بخش خصوصی بیشتر از حسابداران حرفه‌ای بخش دولتی است (۵).

عدم صداقت^۵ (تقلب) در دانشگاه یک واژه وسیع است. برخی از اشکال و قالب‌های رفتارهای ناشایست یا رفتارهای غیر اخلاقی در دانشگاه که به وسیله دانشجویان انجام می‌گردد را شامل می‌شود. در عین حالی که برخی از پژوهشگران این واژه را معادل با تقلب (همان گونه که در برگه‌های تقلب سر جلسه امتحان به کار می‌رود) حاضر شدن سر جلسه امتحان به جای دیگری می‌دانند، اما این واژه همچنین شامل کپی برداری از روی اینترنت و یا اجازه دادن به دیگران برای نوشتن از روی برگه امتحانی (تقلب منفعلانه) و سایر رفتارهای غیر اخلاقی نیز می‌شود.

از آنجایی که پژوهش‌ها نشان می‌دهند که دانشجویانی که در دانشگاه تقلب می‌کنند احتمال بیشتری وجود دارد که در محل کار و شغل خودشان هم دست به تقلب بزنند، لذا درک و شناخت ارزش‌های اخلاقی^۶ دانشجویان حسابداری، حائز اهمیت می‌باشد. برای مثال تقلب در امتحان می‌تواند هم تراز با غلط اظهار کردن یک گزارش هزینه باشد (۶). با توجه به نقش حیاتی حسابداری در پیشرفت اقتصاد و تجارت و اینکه حرفه حسابداری اطلاعات مورد نیاز اکثر تصمیمات اقتصادی^۷ را تهیه و گواهی می‌نماید،

شک منظورشان این نیست که مدیران حسابداری و حسابداران به صورت روتین و منظم در اعمالی از قبیل تقلب و کلاهبرداری دست دارند، بلکه آنها به وضوح بخشی از مسأله ای هستند که افراد شاغلی در حرفه حسابداری با آن دست و پنجه نرم می کنند (۱۰).

درک مناسب اخلاق و متعهد بودن به اصول و آیین رفتار حرفه ای دانشجویان می تواند تأثیر به سزایی در جلوگیری از مفاسد اقتصادی^{۱۳} و افزایش کارایی اخلاقی^{۱۴} آنها داشته باشد. طی یک کار پژوهشی با موضوع آموزش اخلاق حسابداری^{۱۵} در دوره کارشناسی توصیه شده از آنجا که جلب اعتماد عمومی برای حرفه حسابداری بسیار بااهمیت است این واحد درسی به مجموعه دروس دوره کارشناسی حسابداری اضافه شود (۱۱). در حال حاضر فعالیت های متقلبانه اثرات مخربی بر سرمایه گذاری و بازارهای مالی گذاشته است و تقلب، جعل و اغراق عمدی در حسابداری شرکت ها و دیگر رفتارهای سوء حرفه ای منجر به افزایش مؤسسات مالی در حال ورشکستگی شده است که می توان استدلال کرد که ریشه در نداشتن صداقت دارد در نتیجه به دلایل ذکر شده و به خاطر بحران اطمینان عمومی نسبت به حرفه حسابداری و کشف این مسأله که آیا عوامل منفعت طلبی شخصی و نگرانی برای دیگران بر عدم صداقت علمی دانشجویان تأثیر می گذارد یا خیر، این پژوهش انجام می گیرد.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان حسابداری استان فارس (دانشگاه های آزاد شیراز و مرودشت، دانشگاه پیام نور کازرون و نورآباد) در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد بودند. تعداد نمونه، با توجه به حجم جامعه در نظر گرفته شده برابر با ۴۰۰ نفر، که ۳۱۱ عدد (بعد از ریزش) از آنها جمع آوری شد. لازم به ذکر است که براساس نمونه گیری تصادفی ساده با استفاده از فرمول کوکران نمونه لازم ۳۱۱ نفر بودند. از این تعداد ۵۹ درصد زن و ۴۱ درصد مرد هستند. هم چنین ۶۷ درصد دارای لیسانس و ۳۳ درصد فوق لیسانس هستند. توزیع سنی دانشجویان نشان

تمام استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری اعم از درون سازمانی^۸ و برون سازمانی^۹ خدمات حسابداری را برای تصمیم گیری ضروری می داند. براین اساس که دانشجویان حسابداری در آینده به عنوان حسابدار و مدیر که ضروریات شغلی یک جامعه پیشرفته محسوب می شوند، مشغول به کار می گردند، پژوهشگران دریافته اند که بین صداقت رفتاری رهبر و اثربخشی رهبری از دیدگاه کارکنان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد (۷). لذا رعایت اصول اخلاقی و داشتن صداقت یکی از خصیصه های مهم و اساسی برای کار آنها محسوب می شود. پژوهش ها همچنین نشان می دهند که برداشت های یک فرد در مورد اینکه چه چیزی رفتار غیر اخلاقی^{۱۰} محسوب می شود، نگرش وی در قبال رفتار به شدت بر روی اینکه آیا از شخصی رفتار متقلبانه سرخواهد زد یا خیر، اثرگذار می باشد. بعنوان نمونه، رفتار و نگرش های اخلاقی^{۱۱} در پژوهشی در میان حسابداران بررسی شده و نتیجه گیری شده که نگرش آنها به طور مستقیم با اقدام به رفتارهای غیر اخلاقی در ارتباط بود (۸).

گروهی از پژوهشگران در یک مطالعه تجربی دقیق، تئوری رفتار برنامه ریزی^{۱۲} را در زمینه بدر رفتاری علمی با استفاده از نمونه ای از ۴۳۸ دانشجوی کارشناسی مدیریت، بازاریابی، حسابداری و اقتصاد در یک دانشگاه بزرگ در ایالات متحده تست کرده اند علاوه بر نگرشها، هنجارهای ذهنی و کنترل شخصی این پژوهشگران همچنین متغیر جدید توجیه دانشجویان برای تقلب را اضافه کرده اند این مطالعه نشان داد که نگرش ها نسبت به بدر رفتاری علمی به طور مثبتی به قصد فرد برای انجام بدر رفتاری دانشگاهی، توجیه او برای چنین رفتاری و رفتار تقلب واقعی وابسته است (۹).

در پژوهشی به بررسی منفعت طلبی شخصی در مقابل توجه به دیگران پرداخته اند. آنها در این پژوهش اشاره می کنند: شاید در رسانه های عمومی کمتر به مقوله نقش مدیران حسابداری در اجازه دادن و یا تسهیل کردن برخی از تقلب ها و کلاهبرداری ها پرداخته شده و همچنین نقشی که مدیران حسابداری در ایجاد اصلاحات لازم برای آرام کردن بازارهای مالی با توجه به پایایی و روایی اظهارنامه های مالی دارند کمتر مورد توجه قرار گرفته است. آنها در این پژوهش چنین نتیجه گیری می کنند که بدون

از روش‌های نا پارامتریک مانند ضریب همبستگی استفاده کرد. تحلیل همبستگی ابزاری آماری است که به وسیله آن می‌توان درجه‌ای را که یک متغیر به متغیر دیگر، از نظر خطی، مرتبط است اندازه‌گیری کرد. همبستگی معیاری است که برای تعیین میزان ارتباط دو متغیر استفاده می‌شود (۱۱). در راستای تأیید نتایج، از روش معادلات ساختاری تحلیل مسیر (برآورد با روش حداقل مربعات جزئی) نیز استفاده شده است. آزمون متوسط واریانس استخراج شده (AVE) و آزمون نیکویی برازش نیز برای تأیید نتایج تحلیل مسیر استفاده شده، به کار برده شد.

یافته‌ها

نتایج آزمون کلموگراف و اسمیرنوف نشان‌دهنده عدم نرمال بودن توزیع مشاهدات بود، زیرا اگر مقدار به دست آمده سطح معنی داری کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر مبنی بر نرمال بودن داده‌ها رد می‌شود و با استفاده از تبدیلی جوهانسون داده‌ها قابلیت نرمال‌سازی نداشتند. در نتیجه از ضریب همبستگی جزئی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ و جدول ۲ نشان داده شده است.

بین نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. مقدار همبستگی جزئی بین دو متغیر برابر با ۰/۱۴- به دست آمده است. با توجه به مقدار احتمال به دست آمده که از مقدار ۰/۰۵ کمتر است، می‌توان که رابطه بین نگرانی برای دیگران با عدم

می‌دهد ۵۴ درصد آنها زیر ۲۴ سال و ۴۶ درصد سن آنها بیشتر از ۲۴ سال است.

داده‌های مورد نیاز پژوهش به صورت میدانی و با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شد. برای عملیاتی‌سازی این متغیر، از پرسشنامه فارس و ارسکین با طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت استفاده می‌گردد جهت سنجش متغیر نگرانی برای دیگران از پرسشنامه استاندارد گلدبرگ که دارای ۸ سؤال بوده و پاسخ‌های آن به صورت طیف لیکرت بوده، استفاده شد همچنین جهت سنجش متغیر عدم صداقت علمی پرسشنامه استاندارد بلادگارد که دارای ۱۰ سؤال بوده، به کار برده شد. ضریب پایایی هر سه پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۸ به دست آمد. داده‌های استخراج شده از این پرسشنامه‌ها مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. این کار با استفاده از نرم افزار SPSS 18 انجام شد. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. جهت تلخیص و طبقه‌بندی داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی، میانگین و انحراف معیار استفاده شد و در سطح آمار استنباطی ضریب همبستگی جزئی مورد استفاده قرار گرفت.

با توجه به نوع مطالعه، در ابتدا بایستی نرمال بودن توزیع مشاهدات هر متغیر آزمون گردد. این آزمون را می‌توان با روش کلموگراف و اسمیرنوف انجام داد. در صورت نرمال بودن، جواز استفاده از برآورد معادلات ساختاری برای آزمون فرضیات مطالعه وجود دارد. در غیر این صورت بایستی با استفاده از روش‌های موجود به نرمال‌سازی داده‌ها پرداخت. در صورتی که داده‌ها قابلیت نرمال‌سازی را نداشته باشند، برای اثبات فرضیات بایستی

جدول ۱: آزمون ضریب همبستگی جزئی برای بررسی رابطه عدم صداقت علمی و نگرانی برای دیگران

متغیر کنترلی	متغیرها اصلی	عدم صداقت علمی	نگرانی برای دیگران
منفعت طلبی شخصی	همبستگی	۱	-۰/۱۵
	عدم صداقت علمی	.	۰/۰۱
نگرانی برای دیگران	درجه آزادی	.	۳۰۸
	همبستگی	-۰/۱۴۶	۱
درجه آزادی	احتمال	۰/۰۱	.
	درجه آزادی	۳۰۸	.

صداقت علمی معنادار است. میزان واکنش هر واحد افزایش در افزایش در نگرانی برای دیگران، عدم صداقت علمی به اندازه ۰/۱۴ می‌باشد. یعنی با هر واحد عدم صداقت علمی برابر با ۰/۱۴- می‌باشد. یعنی با هر واحد ۰/۱۴ واحد کاهش می‌یابد

جدول ۲: آزمون ضریب همبستگی جزئی برای بررسی رابطه بین منفعت‌طلبی شخصی با عدم صداقت علمی

متغیر کنترلی	متغیرها اصلی	عدم صداقت علمی	منفعت‌طلبی شخصی
	همبستگی	۱	۰/۷۴
	عدم صداقت علمی	.	.
نگرانی برای دیگران	درجه آزادی	۰	۳۰۸
	همبستگی	۰/۷۴	۱
	منفعت‌طلبی شخصی	.	.
	احتمال	.	.
	درجه آزادی	۳۰۸	۰

متغیر پنهان موردنظر حدود ۵۰ درصد واریانس مشاهده پذیرهای خود را تبیین می‌کند. نتایج حاکی از آن است که مقادیر به دست آمده برای این شاخص در همه متغیرها بیش از ۸۰ درصد می‌باشد.

آزمون دیگر انجام شده برای تأیید نتایج آزمون ضریب خوبی برازش می‌باشد. معیار اصلی ارزیابی متغیرهای مکنون درون زا در مدل مسیر تأییدی مقادیر ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ برای متغیرهای مکنون درون‌زا به ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف شده است. براساس نتایج، مقدار این آماره در مدل بالاتر از ۰/۹۵ می‌باشد. در نتیجه می‌توان گفت مدل از برازش مناسبی برخوردار است.

بحث

نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش حاکی از آن است که بین نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که نگرانی برای دیگران شامل داشتن احساس خوب نسبت به دیگران، پیش‌بینی نیاز دیگران، دوست داشتن کمک به دیگران، داشتن عبارات خوب برای دیگران، حساس بودن نسبت به احساسات دیگران، با دیگران احساس راحتی داشتن،

همچنین، بین منفعت‌طلبی شخصی با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه معناداری وجود دارد. مقدار همبستگی بین دو متغیر برابر با ۰/۷۴ به‌دست‌آمده است. به این معنا که با افزایش هر واحد در منفعت‌طلبی شخصی عدم صداقت علمی به‌اندازه ۰/۷۴ واحد افزایش می‌یابد.

در برآورد معادلات ساختاری. با توجه به اینکه مقدار محاسبه شده برای آماره t برای همه متغیرها بالاتر از مقدار ۱/۶ است، بنابراین می‌توان گفت که حداقل در ۹۰ درصد معناداری، به‌طور معناداری بین دو متغیر تأیید می‌گردد. مقدار ضریب برآوردی برابر با ۱/۰۹ می‌باشد. این نتیجه نشان می‌دهد که رابطه مثبت و معناداری بین دو متغیر عدم صداقت علمی و منفعت‌طلبی شخصی وجود دارد.

همچنین نتایج نشان داده است که رابطه بین دو متغیر عدم صداقت علمی و نگرانی برای دیگران نیز در سطح ۹۰ درصد معنادار است. ضریب برآوردی برای متغیر نگرانی برای دیگران برابر با ۰/۱۲- به دست آمده است که نشان از رابطه منفی بین دو متغیر عدم صداقت علمی و نگرانی برای دیگران دارد. نتایج حاکی از آن بود که مقادیر به دست آمده برای این شاخص در همه متغیرها بیش از ۸۰ درصد می‌باشد.

برای شاخص آزمون متوسط واریانس استخراج شده (AVE) حداقل مقدار ۰/۵۰ در نظر گرفته شده است. بدین معنا است که

توصیه می‌شود متغیرهای این پژوهش را به صورت مقایسه‌ای بین رشته‌های مختلف دانشگاهی بیازمایند. قابل ذکر است که فرایند پر کردن پرسشنامه توسط دانشجویان و امکان اخذ پاسخ‌های صادقانه از آنها با مشکلاتی همراه بوده و این مورد از محدودیت‌های اصلی این پژوهش می‌باشد.

نتیجه گیری

در سال‌های اخیر با گسترش آموزش عالی و به دنبال آن رشد روز افزون مقاله‌ها و پایان نامه‌ها، موضوع عدم صداقت علمی و تقلب تحصیلی به یکی از نگرانی‌های واقعی جامعه علمی تبدیل شده است. علاوه بر آن در رشته حسابداری صداقت جایگاه ویژه‌ای دارد. بر این اساس، مطالعه عوامل مؤثر بر عدم صداقت علمی در این رشته حائز اهمیت فراوان می‌باشد. بر اساس یافته‌های پژوهش مبنی بر رابطه مثبت و معنادار بین منفعت‌طلبی شخصی با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری لازم است که روحیه منفعت‌طلبی شخصی در دانشجویان حسابداری با استفاده از تمهیدات و سیاست‌هایی کاهش یابد. در این راستا می‌توان از سیاست‌هایی مثل اجبار به گذراندن دروس اخلاقی بیشتری برای رشته‌های حسابداری، سیاست‌های تشویقی و تنبیهی برای دانشجویان باصداقت علمی و خاطی، و ارزشیابی اساتید در راستای هدایت دانشجویان به کار گرفته شود.

همچنین بین نگرانی برای دیگران با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بنابراین شایسته است که با اتخاذ سیاست‌هایی در راستای تقویت روحیه نگرانی برای دیگران در دانشجویان حسابداری گام برداشته شود. در این راستا پیشنهاد می‌گردد که کارگاه‌هایی برای تقویت مسائل اخلاقی و قدرت اراده در دانشجویان حسابداری به طور مداوم در دانشگاه‌ها تشکیل گردد. کمپین‌هایی مبنی بر تقویت روحیه دیگراندیشی در دانشگاه‌ها ایجاد گردد. الگوهای مناسب انسانی برای تقویت روحیه نگرانی برای دیگران معرفی و از آنان تقدیر گردد.

وقت صرف کرد برای دیگران، است. کسی که ویژگی‌های مذکور در وجودش بیشتر نمود داشته باشد، دارای عدم صداقت علمی کمتری خواهد بود. چراکه مثلاً کپی کردن تکلیف یکی دیگر از دانشجویان، به معنای عدم توجه به احساسات دیگران است. ارائه کار دانشجویی دیگر بانام خود، استفاده از ورق‌های تقلب در امتحان، خرید یک مقاله و به ثبت رساندن آن به نام خود و ارائه کمک‌های غیرمجاز به یک همکلاسی، نشانگر عدم توجه به حقوق دیگران می‌باشد. بنابراین دانشجویانی که دارای نگرانی بیشتری برای دیگران هستند، از عدم صداقت علمی کمتری برخوردارند. این نتیجه مشابه نتیجه مطالعه‌های پیشین می‌باشد؛ همچنین نتایج مبین این مطلب بود که بین منفعت‌طلبی شخصی با عدم صداقت علمی در بین دانشجویان حسابداری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. چراکه هر چه قدر انسان خود را بی‌گناه‌تر بداند، اعمال ناشایست او در نظرش کم‌رنگ‌تر شده و در نتیجه عدم صداقت علمی نیز به عنوان یک ویژگی ناپسند، در نظرش خوب به نظر می‌رسد. عدم توجه به شرایط زندگی اطرافیان، باعث می‌شود که انسان به حقوق آنها احترام نگذاشته و حریم‌ها را رعایت نکند. نتایج نشان داده است که کسی که به اثرات نامناسب اعمالش بر آینده دیگران توجه کافی ندارد، منافع زودگذر عدم صداقت علمی در نظرش بزرگ جلوه کرده و در نتیجه ارتکاب به این عمل برای او به یک امر عادی تبدیل می‌شود. نتایج این مطالعه مشابه نتیجه مطالعه‌های پیشین می‌باشد (۱۲).

در این مطالعه نشان داده شده است که اخلاق می‌تواند روحیه دگر اندیشی و در نظر گرفتن منافع دیگران در کنار منافع خود را در حسابداران تقویت نموده و عدم رعایت آن میزان منفعت‌طلبی شخصی بالا در حسابدار را نشان می‌دهد. منفعت‌طلبی بالا در حسابدار باعث عدم صداقت علمی بیشتر در او می‌گردد و در نتیجه باعث انحراف رسالت اصلی حسابدار (ارائه اطلاعات مفید و درست به بازار سرمایه) می‌گردد.

پیشنهاد می‌شود جهت پژوهش‌های آتی یک مطالعه آماری چند متغیره در راستای بررسی سهم عوامل مؤثر در عدم صداقت علمی دانشجویان صورت گیرد همچنین به پژوهشگران آتی

13. Economic Corruption مفاسد اقتصادی
 14. Ethical Performance کارایی اخلاقی
 15. Accounting Ethics اخلاق حسابداری

برای ارائه آموزش‌های کاربردی به دانشجویان، می‌توان قبل از انجام آموزش‌ها با دادن پرسشنامه‌هایی به آنها، روحیه اخلاقی آنها را ارزیابی و سپس آموزش‌های مؤثرتری به کار برد.

Reference

- Banimahd B, Pashmitabar N. (2014). The relationship between academic cheating and opportunism among students. *Ethics in Science and Technology*; 9(2):41-48. (In Persian).
- Brown T, Sautter J, Littvay L, Sautter A, Bearnas B. (2010). Ethics and personality: Empathy and narcissism as moderators of ethical decision making in business Students. *Education for Business*; 85(2):230-208.
- Bloodgood J, Turnley W, Mudrack P. (2010). Ethics instruction and the perceived acceptability of cheating. *Business Ethics*; 95 (1):23-37.
- Mallika D, Elsie H, Mount S. (2015). Do accounting students differ from others in self-interest? *Work Place Review*; 9 (1):37-47.
- Banimahd B. (2012). Machiavellism among accounting students and accountings in act. Tehran: Accounting Conference, University of Economic Science. (In Persian).
- Malone F. (2006). The ethical attitudes of accounting students. *American Academy of Business*; 8(1):142-148.
- Alizadeh M, Madhoshi M, Mohebi L. (2014). Relationship between behavioral integrity and effectiveness of leaders in the organizations. *Ethics in Science and Technology*; 9(2):3. (In Persian).
- Buchan H. (2005). Ethical decision making in the public accounting Ajzen's theory of planned behavior. *Business Ethics*; 61:165-181.
- Stone T, Jawahar I, Kisamore J. (2009). Using the theory of planned behavior and cheating justifications to predict academic misconduct. *Career Development International*; 14(3):221-241.

ملاحظه‌های اخلاقی

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان است و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری نویسندگان این مقاله متعهد می‌گردند اصول حقیقت‌جویی، رعایت حقوق، انصاف، امانت و رازداری، احترام و ترویج را در انجام این فعالیت پژوهشی در نظر قرار داده و از آن تخطی نکرده‌اند.

سپاسگزاری

با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش حاضر دانشجویان حسابداری بودند و ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بوده است از کلیه اساتید بزرگوار و دانشجویان عزیزی که در فرایند پر کردن پرسشنامه همکاری نموده‌اند، سپاسگزاری می‌شود.

واژه‌نامه

1. Self Interest	منفعت‌طلبی شخصی
2. Academic Cheating	تقلب تحصیلی
3. Opportunism	فرصت‌طلبی
4. Concern for Others	نگرانی برای دیگران
5. Dishonesty Scientific	عدم صداقت علمی
6. Moral Values	ارزش‌های اخلاقی
7. Decisions Economic	تصمیم‌های اقتصادی
8. Internal- Organizational	درون سازمانی
9. Cross- Organizational	برون سازمانی
10. Immoral Behavior	رفتار غیراخلاقی
11. Moral Attitudes	نگرش‌های غیراخلاقی
12. TPB(Theory of Planned Behavior)	تئوری رفتار برنامه‌ریزی

12. Saghafi A, Rahmani H, Rafie A. (2010). Accounting ethics education in undergraduate. *Ethics in Science and Technology*; 5(1,2):7-18(In Persian).
10. Shaub M, Collins F, Holzman O, Lowensohn S.(2005).Self-interest vs concern for others. *Strategic Finance*; 86(9):40-45.
11. Azar A.(2005).Statistics and its application in management. Tehran: Samt Publishers. (In Persian)